

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

דע את ביטחונך ביטחון עצמי

דע את שמחתך • הששון בעצם היות הבריאה • פרק ח'

כגודל השינוי כן גוברת עוצמת הפחד

הגדרנו כי גם שינויים לטובה מלווים בהכרח בתחושת פחד. אך יתר על כן, גם בין שינויים לטובה ישנו הפרש – ככל שהשינוי הולך וגדל כן הרגש הפחד הנובע ממנו מתעצם במקביל. נמחיש זאת באמצעות דוגמה ברורה: כפי שהזכרנו, גם כאשר אדם מתבשר כי הוא זכה במענק המאפשר לו לעבור לדירה יותר טובה ואיכותית, עצם השינוי הכרוך במעבר דירה מוליד בו הרגש קל של פחד. אולם, לו יצוייר שאלהיה הנביא יתגלה ליהודי כשר, זך מעברות, ויודיע לו כי לשמחתו הוא זכה למעלת בן העולם הבא, ובעוד כשבוע ימים הוא יבוא לקחת אותו ישירות אל חלקו בגן עדן העליון. אליהו הנביא מבטיח לו כי המעבר לעולם העליון יתבצע בצורה חלקה ללא מהמורות כלל: לא ידונו אותו בדין שמים, הוא פטור מכל עונש, אין לו שייכות לתהליך הזיכוכ בגיהנום. גם תחושות פחד מחידלון אינם שייכים לבר דעת זה, שהרי הוא מזהה את עצמו כנשמה המולבשת בגוף. מבחינתו הוא סך הכל פושט את לבוש הגוף המקרי, ונותר עם עצם עצמו – נשמתו, ועמה הוא עובר לעולם שכולו טוב, לעולם שכולו ארוך. לכאורה, מה יכול להיות יותר טוב מכך.

אולם כיוון שעצם מהות צורת היצירה של נפש האדם, שכל שינוי מוליד בה פחד. הרי שגם על בשורה נפלאה זו של מעבר למושב הצדיקים בגן עדן העליון מולידה פחד. ויתר על כן, השינוי הגדול הכרוך במעבר מעולם העשיה השפל אל העולם העליון, נתפס אצל כל בר דעת כשינוי הרבה יותר עצום ומשמעותי יחסית למעבר דירה כאן בתוך גבולות העולם הזה. אשר על כן, ברור ומוחלט כי עוצמת הפחד שתלווה את אותו יהודי ישר וזך, בעת קבלת הבשורה על מעברו לעולם העליון, תהיה הרבה יותר חזקה מתחושת הפחד המלווה את עוברי הדירה.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את ביטחונך

ננסה קצת יותר להתבונן, על הסוגיה של שמחה בכלל, והסוגיה של השמחה בימי הפורים בפרט. (י) כי לא תעזב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת: (יא) תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך נעמות בימיניךשנה גמרא ידועה (סוכה מח, ב) והאריך בה הגר"א, שהיה מעשה בשני מינים לאחד קראו לו ששון, ולשני קראו שמחה, והיה משא ומתן ביניהם, מי עדיף ממי. ששון אמר לשמחה שהוא עדיף ממנו, שהרי הפסוק (ישעיהו לה, י) הקדים אותו, ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה. ושמחה אמר לששון, שהוא עדיף ממנו שנאמר (אסתר ח, יז) שמחה וששון ליהודים, הרי ששמחה מוקדם במגילה לששון. נמצא שיש כאן משא ומתן, מה קודם למה, האם ששון קודם לשמחה, או שמחה קודם לששון.

נבאר קודם למה ששון קודם לשמחה, ששון זה מלשון שש, על דרך שנאמר (תהלים קיט, קסב) שש אנכי על אמרתך, והוא מלשון מספר שש. אך הלשון שמחה, הוא על דרך שנאמר (תהלים טז, יא) שבע שמחות, והוא מלשון שבע, (כמבואר בגמרא ערכין יג, ב אל תקרי שבע אלא שבע). ואם כן לפי סדר המספר, שש קודם לשבע, ואם כן ששון קודם לשמחה. ועל זה נאמר (ישעיהו יב, ג) ושאתם מים בששון, כשהשתייה מגיעה באופן של ששון, באה אחריה השמחה.

מהי השמחה שמתגלית בשאיבת המים בששון, שהיא באה ממקום שמשם הושתת העולם, כמו שאמרו חז"ל למה נקרא אבן השתייה שממנו הושתת העולם (יומא נד, ב), שתיה מלשון שש. כלומר הבריאה הושתתה על מהלך שמקרא שש, זה לא רק הושתת ממנה, וממנה התפשט. אלא הגדרת הדבר, אבן השתייה השתיתה את הבריאה על מהלך שנקרא שש. כלומר, מקום שנבנה מכוח כך שש, זה אבן השתייה.

כשהקב"ה ברא את עולמו, הוא ברא את עולמו בשישה ימים, ואומרים חז"ל (מגילה י, ב), כשהקב"ה ברא את עולמו, הייתה שמחה גדולה לפניו. ומעין זה כשנבנה בית המקדש, וכן כשהוקם המשכן, הייתה שמחה לפניו כיום שנברא בו שמים וארץ. אם כן מבואר מדברי חז"ל, כי הבריאה שנבראה בששת ימי בראשית, היא מעלה לפני הקב"ה שמחה. מהי אותה שמחה שהיא מעלה לפניו יתברך שמו? עצם ההיות של הבריאה, שנברא בשישה ימים, כדברי חז"ל (סוכה מט, א) בראשית ברא שית, בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ. עצם הבריאה בשש, מעמידה ששון, כפי שנתבאר דהששון שרשו משש.

מהי התפיסה של שמחה שנקראת ששון, כיוון שהבריאה נבראה במהלכי גבול, כל מציאות של גבול יש לו שישה צדדים, דבר שלם בתוך הבריאה הוא שש, וכשמתגלה ה-שש שבו, אזי הוא מגלה ששון. זה ההגדרה של ששון. בכל יום ויום שהקב"ה ברא את עולמו, אמר לה כי טוב, ואף שבשני לא נאמר להדיא, בשלישי נכפל עבורו, נמצא שבכל יום נאמר בו כי טוב, כלומר כל השש הם טובים. כאשר השש עומדים כפי שהם צריכים להיות, ולא חל בהם מציאות של פגם, השש האלה הם ששון. כלומר הששון הוא לא תוספת על ההיות, אלא הששון הוא עצם המציאות שבו נברא הבריאה. ששה ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ (שמות כ, יא), אם הששה האלה הם בצורתם, זה נקרא אבחנה של ששון.

זה הטעם למה שחז"ל (מגילה טז, ב) דרשו שששון זה מילה. כי כל גילוי של ששון, הוא בעצם הגילוי של קומת הבריאה כמו שהוא. כאשר אין ערלה לבריאה, אלא הדבר נימול, אזי מתגלה הדבר כמות שהוא בבריאה. כי כל זמן שיש ערלה, זה מעלים על ההיות של הבריאה, כפי שהייתה בריאה. מצד כך, אין ששון. אך כשמתגלה הדבר כמות שהוא בבריאה, הוא מגלה ששון. העולה מדברינו, הששון בבריאה בעומק, הוא עצם ההיות שהוא נברא בשש, זה הששון. עצם ההיות שהוא נברא. ■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את שמחתך

נזיר, נג, ע"ב – לה יטמא, לה הוא מטמא, ואינו מטמא לאיבריה, לפי שאינו מטמא לאבר מן החי של אביו וכו', ר' יהודה אומר, לה מיטמא ואינו מטמא לאיבריה, שאינו מיטמא על אבר מן החי של אביו, אבל מיטמא הוא לאבר מן המת של אביו.

ופרש"י בשיטת חכמים וז"ל, שאם נפרד ממנה אבר בין בחייה בין במותה אינו מיטמא לה, לפי שאין אדם מיטמא לא לה (אחותו) ולא שאר קרובין על אבר מן החי, לפי שאינו יכול להחזירו לכמות שהוא מתחלה, וה"ה נמי לאבר מן המת שאין בין אבר מן המת לאבר מן החי אלא בשר הפורש, עכ"ל. והיינו כמ"ש רש"י בחולין (קכט, ע"ב, ד"ה האבר) וז"ל, בגמרא מפרש מאי איכא בין אבר מן החי לאבר מן המת, אבר מאדם חי מטמא במגע ובמשא ובאהל, אבל כזית בשר ועצם כשעורה הפורש מאבר מן החי אינו מטמא, ומאבר מן המת מטמא, עיי"ש. ועיין עדויות (פ"ו, מ"ג).

והנה שורש הדבר שנטמא לשבעה "קרובים", דכשם שיש במנורה שבעה קנים וגוף המנורה, כן אצל כל אדם הוא עצמו גופא ויש לו ז' קנים, שהם ז' קרובים דיליה. וכשם שהמנורה אינה עשויה פרקים פרקים אלא מקשה זהב, כן הנטמא לקרוביו אינו נטמא לאברים, בחינת פרקים, אלא לגוף שלם בבחינת "מקשה".

וכתבו התוס' שם לשיטת ר"י שמטמא לאבר מן המת של אביו, וז"ל, ע"י חזרה אם נטמא אל שאר הגוף, אבל לכתחילה ודאי מודה ר"י דלא יטמא כברייתא דלעיל, עכ"ל. והיינו שלר"י מתוך שנטמא לכללות הגוף נמשך הסתם זה לאברים, שכיון שכבר נטמא לכלל הגוף, כלול בתוכו אף האברים הפרטים. וזהו העומק שתחלה עוסקת הסוגיא בדין אחותו שהיא אחת משבעה קרובים, ואח"כ עברה לעסוק באבר של אביו שהוא משבעה קרובים. וכתב ר' עזריאל (הובא בשטמ"ק שם) שאם אסור לאביו כ"ש שאסור לאחותו דקיל טפי. וכתב הרא"ש שם וז"ל, ולא לאבר מן המת של אביו, כלומר אפילו אביו הקרוב לו יותר אינו מטמא לאבריו, וצ"ע מנ"ל דאינו מטמא לאברי אביו, ושמה מלאביו נפקא, עכ"ל. ועיין תוס' ד"ה לפי. ולהנ"ל ניחא, כי אביו הוא אב ושורש לכל השבעה קרובים, ובאבר של אביו נגלה שורש הכלל וההתפרטות, כי בדקות כל שאר הקרובים הם בחינת אברים של אביו, כי הוא שורשם וכללם, ודו"ק. והבן שאביו הוא הממוצע בינו לבין ז' הקרובים. ממוצע בין האחד לענפים, בשורשם. ואחותו להיפך, מלשון איחוי השפל, אחות. חיבור ואיחוי הענף שנתרחק לשורשו. כי האחות נשאת לאחר ומתרחקת יותר מן האח. ■ **המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה**

כתובות, ה, ע"ב – ת"ר, אל ישמיע אדם לאזניו דברים בטלים, מפני שהם תחלה לאיברים. ופירש המהרש"א על אתר וז"ל, אחר שאמר לעיל באיסור לשמוע דבר שאינו הגון והוא דיבור האסור, הוסיף בזה שגם הדיבור המותר כגון דברים בטלים שאינם צריכין, אל ישמיע את אזניו אלא לדיבור המצות, משא"כ בשאר חושים, כגון בחוש הראות שאין אתה מוזהר להעצים אינך מראות דבר המותר. ואמר הטעם, מפני שהם נכוות תחלה וכו', ר"ל שבקל יבוא משמיעת דיבור הבטל לידי שמיעת דיבור האסור, שע"כ היא נכוות תחלה לשאר האברים, ששאר האברים יוצאים ממנה, לפי שהאיסור מצוי בו ביותר, עכ"ל. אולם כפשוטו מפני שהן דקות ועדינות ולכך נכוים תחלה. והקשה על כך המהר"ל על אתר וז"ל, דבר זה לא שייך רק כאשר יש שריפה לגוף ולא כאשר יש שריפה לנפש. ועיין חפץ חיים באהבת ישראל (פ"א), ובשמירת הלשון (ח"א, פי"ד), וחרדים (מצות ל"ת מדברי סופרים, פ"ג, א).

וביאר המהר"ל ביאור נוסף שם וז"ל, כי האוזן שהוא כמו פתח לבית (כי הוא נקב ראשון בקומת אדם, ודו"ק) הוא נחשב צורת האדם, ולכך החרש שהוא חסר שמיעה אינו נחשב אדם ופטור מכל המצות, וזה מפני שהוא נחשב כמו כלי שאין לו בית קיבול שאינו נחשב כלי כלל, ולכך האוזן עושה אותו אדם לגמרי. ולכך אמרו כי הוא נכוה תחלה לכל האברים, כי הצורה הוא מוכן לקבל קלקול תחלה מכל שאר האברים, כי הצורה ראוי אליה השלמות לגמרי, ואם יש כאן חסרון מה מן ההשלמה, הוא מקולקל, עכ"ל. ועיין נתיבות עולם (נתיב השתיקה, פ"א. ונתיב הצניעות, פ"ב).

וטעם נוסף מצינו בשם משמואל (מצורע, תר"ע) וז"ל, דהנה אברי הידים והרגלים מתפשטים מן הגוף (לצדדים) כמ"ש המהר"ל ז"ל, ונוטים יותר אל החיצוניות. וכן האזן יש לה התפשטות, כאמרם ז"ל, אל ישמיע אדם לאזניו דברים בטלים מפני שהם נכוות תחלה לאברים, ונראה הטעם שנכוות תחלה לאברים מה"ט, מפני שיש להם התפשטות יותר מהגוף, עכ"ל. ועל התפשטות זו אמרו אל ישמיע, ולא אמרו אל "ישמע".

וכתב הח"ח (חובת השמירה, אות ט) וז"ל, ארז"ל "לעולם" אל ישמיע אדם לאזניו דברים בטלים, מפני שהם נכוים תחלה לאברים, מ"מ לא מצינו שהצריך הכתוב לאדם להיות ממש שומר עליהם, כמו שמצינו לענין הדיבור שאמר נצור לשונך מרע ואמר שומר פיו ולשונו, עכ"ל. והיינו שלא אסרו אלא שמשמיע ומטה אוזנו ולא ששומע באופן דממילא, וזהו התפשטות הן מצד האיבר עצמו, והן באופן השמיעה. ועיין עוד בחפץ חיים (באר מים חיים, כלל ו, ס"ק ב).

ערכים בפרשה

ביאור המהות של כל צירוף שני אותיות בלשון הקודש, ע"פ סדר רל"א שערים (עיין ספר יצירה פרק ב' משנה ב'), לפי ערך המופיע בפרשת השבוע שיש בתוכו צירוף זה, ולפי זה ביאור כיצד מתראה צירוף זה בערך זה ובערכים נוספים שבתוכם מופיע צירוף זה

והיפוכו, קהל, קל-ה, והוא קיבוץ כל החלקים יחדיו. וכן קלע, קל-ע, שקלע הקב"ה לחוה, כמ"ש חז"ל, וקלע המקבל, כנ"ל, שהוא קיבוץ חלקים וחיבורם, היפך עקל - קלע, ודו"ק. וכן מלקחים, קל-מחים, נעשה בהם חיבור ב' החלקים. וזהו בחינת קלח היפך חלק. והחלק מתהפך לחלק, בבחינת יעקב איש חלק. והיינו שכל החלקים מצורפים יחד, ונגלה ביעקב שבו כלולים כל י"ב שבטים יחד. בחינת חלקלק, חלק-קל, והיינו שדבר שאינו חלקלק קשה להרכבה, לעומת החלקלק נח להתמוג עם זולתו. וזהו לקט, לק-ט, צירוף הנפרדים. וזהו בחינת קול, קל-ו, והיינו שקל להתערב קול עם קול אחר. והוא משורש קהל, כי דרך השירה ששורשה שירת הלויים, ע"י ריבוי בחינת קהל, שקולם מתמוג יחד. וזהו קלס, קל-ס, שמתוך כך עולה קלוסו של מקום כי האחדות ראויה לשבח לאחד.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

וכאשר מאבד היושר ודבק בעקלתון, זהו מיתה, קטל, קל-ט. וזהו חיוב מיתת סקילה, סקל, ס-קל. ודו"ק. וסקילה חמורה מכולם לרבנו, ולר"ש שריפה חמור מכולם, כמ"ש בסנהדרין. שרף, ע"י דלקה, דלק, ד-לק. וכן נעשה קלי, קל-י. והאש מתלקחת, קל-מתחת. והיינו שהוא חמור מכולם ועושה הנשרף קל מכל ד' מיתות. וזהו דין עיר מקלט, קלט, קל-ט, שקולט את מי שרצח ונתחייב מיתה. והיינו שקולט את מי שנעשה קל. והבן שמצד הכובד, הקל עולה, ומצד הכבוד, הקל יורד. ודו"ק. וזהו שריפה - עולה, סקילה - יורד. כי המת יורד וכאשר מתכפר עונו ע"י מיתתו עולה.

וכן כאשר מחלק דבר, חלק, ח-לק, נעשה קל, בלתי חשוב ביחס לשלם. ועיקר כח זה נגלה בנקבה שנבראה מחלק של הזכר. והיא בחינת מקבל, קבל, קל-ב. וכן כלב המלקק (שופטים, ז, ה), מל-קל, שדרך הכלב לקחת מעט מן המשקה ולשתותו. וכן ארבה, ממין ילק, י-לק (עיין חשק שלמה, השורשים, שורש קל ושורש לק). וזהו משקל, מש-קל, שוקל חלק לעומת חלק.

צו | ק-ל לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשי קדש קדשים הוא כחטאת וכאשם (ויקרא, ו, י).

חלק, ח-קל. קל במשקל היפך כבד. וכן היפך חשוב, כבוד, בלשון חז"ל קל שבקלים, ועוד.

ובחינת קל היפך כבוד, הוא בחינת בלק, ב-לק, ששכר את בלעם לקלל את ישראל, קלל, קלל. כי המקולל נעשה קל. וכן כל דבר שנתקלקל, היינו שנעשה קל ואיבד את חשיבותו. וזהו מלקות, ונקלה אחיך לעיניך, נעשה קל, מלקה, מה-קל. ומכים ע"י מקל, מ-קל. ועיקר גילוי קלקול זה בעמלק, עמ-לק, שכל הויתו ליצנות היפך כבוד.

ובעומק חשיבות הנברא בהיותו "ישר", כמ"ש אלקים עשה את האדם ישר. וכאשר מאבד ישרות זו נעשה קל, ודו"ק. וזהו דרך עקלתון, עקל, ע-קל. וזהו עלוקה (משלי, ל, טו), קל-עוה. ופירש בצרור המור (בראשית, יח, לג) וז"ל, עלוקה הוא שטן, הוא דרך עקלתון המעוות (כנ"ל, עלוקה, קל-עוה) אדם בריבו, עכ"ל. וכמ"ש (ישעיה, כז, א) לויתן נחש עקלתון.

ערכים נוספים שבהם מופיע צירוף זה:

אלקנה	אלקטה	אלקום	אליקים	אליקא
קלשון	הקהל	אשקלון	אלתקא	קעילה
מלקחים	מחלקות	בלק	חלקלקות	חלקה
קלקל	עמלק	משקל	מקל	מקהלות
קלחת	קללה	קלעים	קהלתה	קהל
דקלה	שקל	קעילה	קלע	קלחת
קול	דליקה	קטל	אלקשי	דלקת
מלקוח	לקש	לקח	קדמיאל	חלקה
נקל	משקל	קבצאל	מקלט	מלקק
עקלתון	עקלקלות	קללה	קהלת	קהל
עמלק	יקבצאל	ילקוט	אלתקה	אלקנה
סקל	חלקיה	מלקחים	ציקלג	מתלקחת
לקט	לקח	קלס	קטל	יקתאל
מקבילת	מלקחיה	מלק	מבלקה	קלי
קיקלון	קדמיאל	מקבצאל	נקל	קהלתה
לקיש	מלקוח	קלון	קלוט	קל
חלקיה	חלק	חדקל	קעילה	לקח
קת	לקוח	יקותיאל	ילק	יחזקאל
עלוקה	קדמיאל	אליקים	חלקלקות	יקתאל
				קבל

בלביפדיה קבלה אסתר

אור א"ס

לא נזכר במגילת אסתר שם הוי"ה, כי זהו אור א"ס שלמעלה מן השמות, ולכך לא בטל לעת"ל. אולם מהצד התחתון נראה כצמצום גמור, סילוק אור א"ס לגמ' רי. כמ"ש (שו"ע, שלד, יג) יש מי שאומר דמגלת אסתר הואיל ואין בה אזכרות, אם אינה כתובה כמשפטה אשורית על העור ובדיו, אין בה קדושה להצילה מפני הד' לקה.

צמצום

שורש לאלהים אחרים. שיונקים מן החלל, ומן הרשימו הנשאר. ואמרו (ילק"ש, וילך, תתקמא) אמר הקב"ה לישראל, איני מקנא בע"א שלכם, ואין בה תועלת, אלא שאתם גומרים לי להחזיר פני מכם (ושורשו הצ' מצום, שורש לסילוק הארת פנים), שנא' מר ואנכי הסתר אסתיר פני, מפני מה, כי פנה אל אלהים אחרים. וכבר אמרו (חולין, קלט, ע"ב) אסתר מן התורה מנין, שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא.

קו

כתיב (ישעיה, ח, יז) וחיכיתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב וקיותי לו. ואמרו (ב"ר, לך לך, מ"ב, ג) אין לך שעה קשה כאותה שעה שכתב בה (דברים, לא, יח) ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, ומאותה שעה קיותי לו.

ועוד. עיין עמק המלך (ש"ח, פ"ח) וכולם כלולים בהחוט הזה מפני שהוא דק מאוד ואינו מתפשט לצדדין, נקרא חוט. ומלת חוט עולה כ"ג, לרמוז על כ"ב פרצופים של עולם המלבוש, שיש בהם כ"א אלפא ביתות עם א"ל ב"ם, וכו', ועם הנקודה והקו הנמשך למטה עולה כ"ג כמנין חוט, והוא חוט של חסד שהיה משוך על אסתר המלכה (עיין ערך קטן חסד).

עיגולים

מגילת אסתר. מגילה, גוללה, בחינת עי' גול. ועיין שו"ע (או"ח, תכח, א) לעולם ביום שיהיה פורים יהיה ל"ג בעומר. בחי'

נת ל"ג, גל - עיגול. ואסתר מלכה על קכ"ז מדינות, מהודו ועד כוש, שלחד מ"ד הוה סמוכים זה לזה, והוא בחינת עיגול, נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן.

ובכוחה ובזכותה זכו להדר קיבלוה בימי אחשורוש, לתקן חטא ה"עגל". ואסתר סוד נוק' (עיין ערך קטן נוק'), והאשה נק' ראת עגלה, כדכתיב לולא חרשתם בעג' לתי (עיין כסא דוד, דרוש י' לשבת זכור). ועיין עטרת ישועה (שקלים) וז"ל, וז"ש המן וכל זה איננו שוה לי, שדימה בנפשו לעורר האי חטא העגל.

יושר

ג' קוויים, וקו אמצע מחברם. ועיין ספר הליקוטים (ויחי) וז"ל, אהי"ה, הוי"ה אדנ"י, הם רומזים לכתר, ת"ת, ומלכות (קו אמצע). והת"ת שרומז ליעקב, הוא קו האמצעי, בריח התיכון מבריה מן הקצה אל הקצה. וסימנך אסתר למפרע, סוף - תוך - ראש - אלף, היינו אסתר, בסוד ואנכי הסתר אסתיר פני. ואמרו (מגילה, יג, ע"א) בן עזאי אומר, אסתר לא ארוכה (קו ימין), ולא קצרה (קו שמאל) היתה, אלא בינונית (קו אמצע). ועיין תיקוני זוהר (קא, ע"א).

ועוד. עיין פע"ח (שער ר"ח חנוכה ופורים, פ"ו) ואסתר שבקשה גאולה, לקחה לעצ' מה הוי"ה ישר, ר"ת יבא המלך והמן היום, היפך המן הוי"ה הפוכה, ס"ת של זה איננו שוה לי. והבן, שיש ב' הפכים ליושר, א. עיגול, ב. אור חוזר.

שערות

עשו איש שעיר. ועיין שער הפסוקים (תה' לים, כב) וז"ל, הצילה מחרב נפשי, ר"ת המן. וכבר ידעת כי מזמור זה נאמר ע"י אסתר בענין צרת המן האגגי, ואמרה הצי' לני מהמן שהוא מזרע עשו הרשע, שנתב' רך בחרב, כמ"ש ועל חרבך תחיה.

אזן

אח"פ, הארתם בבחינת הארת פנים. וכ' תיב (בראשית, ד, יד) ומפניך אסתר. וכן

כתיב (יחזקאל, לט, כג) ואסתר פני מהם. וכן שם (לט, כד). ולהיפך כתיב (איוב, יג, כ) מפניך לא אסתר. וכן (יחזקאל, לט, כט) ולא אסתיר עוד פני מהם. ואמרו (חולין, קלט, ע"ב) אסתר מן התורה מנין, ואנכי הסתר אסתיר. ועיין אבן עזרא (וילך, לא, יח) וטעם הסתר אסתיר, שאם יקראו אלי לא ענה. ועיין רד"ק (ירמיהו, יח, יז) אסתיר פני מהם ולא אראם בפנים להושיעם, רק ראיית ערף, שהוא הסתרת פנים והשלכה אחר גו. ועיקר הארת פנים, מתגלה בדיק' נא. זקן, זה קנה חכמה, חכמת אדם תאיר פניו. ועיין פע"ח (שער ר"ח חנוכה ופורים, פ"ו) וז"ל, ולהיות שמרדכי ואסתר היו מבחינת אלו י"ד ת"ד, ואלו י"ג ת"ד שהם י"ג היות דשמות ע"ב כמנין תתקל"ו, שכן הוא מנין מרדכי ואסתר ע"ה. ומרדכי מצד ה"ח, ואסתר מצד ה"ג, עיי"ש עוד.

חוטם

מרדכי סוד בשמים (ריח החוטם), מור דרור, כמ"ש (חולין, קלט, ע"ב) מרדכי מן התורה מנין, דכתיב מר דרור. והארה זו נותן לאסתר. ועיין פע"ח (שער ר"ה, פ"ד) שחדש אדר הוא בחינת חוטמא דז"א. ואסתר בחינת סיהרא, לבנה, ירח, אותיות ריח. ועיין תורת משה (מגילת אסתר, ד"ה לדעת) בדקו כל הנשים עפ"י חביות, ואותה שלא היה ריחה נודף ידעו שהיא בתולה, ומשמים נעשה נס שלא נדף ריחה של אסתר. ואמרו (מגילה, יג, ע"א) ולמה נקרא שמה הדסה, מה הדסה ריחה מתוק וטע' מה מר, כך היתה אסתר מתוקה למרדכי (דייקא - מר דרור, כנ"ל) ומרה להמן. ועיין ברית כהונת עולם (מאמר הסתר אסתיר, פ"מ).

פה

דיבור. וכתיב (אסתר, ב, כ) אין אסתר מגדת את עמה ואתה מולדתה. ואמ' רו (מגילה, יג, ע"א) ולמה נקראת שמה אסתר, על שהיתה מסתרת דבריה, שנא' מר אין אסתר מגדת. דכתיב (שם, ט, לב) ומאמר אסתר קיים.

ועוד. אכילה. צומו עלי שלשה ימים לילה

ויום. תענית אסתר.

ועוד. בה נגלה אות ד'. ואמרו (מגילה, ז, ע"א) שלחה להם אסתר לחכמים, כתבוני לדורות, שלחו לה הלא כתבתי לך שילשים, שילשים ולא רבעים, עד שמצאו לו מקרא כתוב בתורה.

עינים - שבירה

אסתר לשון סתירה, שבירה. והשבירה הראשונה, שורש לשבירה של פירוד נוק' מדוכ', לקיחת הצלע. ועיין שער הכוונות (דרושי חג הפורים, דרוש א') ענין מרדכי ואסתר היה בסוף השבעים שנה של גלות בבל כנודע, לכך אז כבר בימיהם התחיל ענין תיקון ז"ן כדי לחזור אפין באפין ויגא' לו ישראל. וענין התחלה זו היא ענין הד' רומיטא שנעשה אז בימיהם, וז"ס הצרה העצומה שהיתה אז לישראל, עיי"ש.

ועיין זוה"ק (דברים, לו, ע"ב) ויסתר פנים ומי ישורנו, ובזמנא דאיהו אסתר "עיניה" מלאשגחא עליה, מאן הוא דישגח עליה לנטרא ליה.

ועיין ספר הפליאה (ד"ה וישם ה' לקין אות) אסתר, כלומר מהבנין, וכו', אהרס מהב' נין שלמעלה. וכן הוא בזוה"ק (שם, לו, ב). ועיין רקאנטי (בראשית) לשון סתירה ולשון הסתר.

עתיק

עיין ספר הליקוטים (כי תשא, לד) וז"ל, דע, כי ג' שמות הרמזים בפסוק ויעבור, הם פנים נסתרים, פנים שאינם נראים, והם רישא לאו איהו רישא ולא ידיע, והשני ע"ק רישא דל"א, והשלישי אריך וכו'. וכאשר שאל מרע"ה הודעני נא את דרכיך והראני נא את כבודך, היתה כוונתו להשיג ולידע באלו הג' פנים שאינם נראים והם נסתרים, והשיבו, לא תוכל לראות את פני, לפי שהם בשתי סתרים, שנאמר הסתר אס' תיר את פני, והם סוד ב"פ הפסק שבזה הפסוק, פסק אחד בין רישא דל"א לע"ק, ופסק א' בין ע"ק לא"א וכו', ונאמר לו לא תוכל לראות את פני שהם פנים שאינם נראים, אבל אעביר כל טובי על פניך, ר"ל

אמא

בראש הג' שהוא א"א, שם אתגלה הארת פנים שלו בארך אפים.

אריך

עיין שער הכוונות (דרושי חג הפורים, דרוש א) וז"ל, אסתר המלכה כאשר לבשה בגדי מלכות ובאה לדבר אל המלך, וכשנכנסה לבית ע"ז מקום הקליפות, הוסר הארת אריך, ולא נשאר בה רק הארת ז"א, שאם לא היתה לה הארה אפילו מז"א היתה שחורה ולא ירקרקת. ולכן היא אמרה אלי אלי למה עזבתני, שאחד מאלו האלי שהוא של אריך, למה עזבתני, ולא האירו לה שניהם יחד, עכ"ל. ומעין כך איתא בפע"ח (שער חזרת העמידה, פ"ג) וז"ל, אסתר ירקרקת היתה, דהיינו שחיסרו אז ממנה ש"ע נהורין, שלא האירו בהם הפנים דז"א. לכך אמרה אלי אלי למה עזבתני, שהם ב"פ אל"ף למ"ד, שיש בפנים של ז"א שעולין ש"ע, עכ"ל. ונודע שהוא מהארת אריך בז"א, כי ז"א עצמו יש בו רק ק"נ נהורין. ועיי"ש שער ר"ח חנוכה ופורים, פ"ו.

אבא

עיין נהר שלום (מא, ע"א) וז"ל, ועיקר של הנס היתה אותה ההארה שהוסיף להאיר במרדכי ואסתר כנ"ל, וזאת ההארה המ' חודשת היא אשר מתגלה בכל שנה ביום הפורים לכשיכנסו המוחין בה, עיי"ש בה' רחבה בספק שבדבר. ועיין שער הכוונות (דרושי חג הפורים, דרוש א') לכן לעת"ל כל הספרים יתבטלו חוץ ממגילת אסתר, והטעם הוא כי לעולם לא היה נס גדול כזה לא בשבתות ולא ביו"ט להתקיים ההארה זו אף אחר הסתלקות המוחין מן הנקבה, אלא בימי הפורים, עיי"ש. ומצד הקלקול, תחלה כתיב כי אין לה אב ואם, אולם כאשר לקחה מרדכי לבת האיר לה הארת מוחין דאז"א. ועיין ספר הליקוטים (וזאת הברכה, פרק יא) אסתר בת אביחיל, ר"ל בת אבי חיל, אבי שהוא אבא, עיי"ש. ועיין פע"ח (שער ר"ח חנוכה ופורים, פ"ו).

עיין מבוא שערים (שער חג הסוכות, פ"ט, ועיין ערך קטן חסד) וז"ל, ודע שאור זה שאמרנו שמתגלה ביסוד מחסד עליון בסוד לויתן, הוא חוט של חסד שמאיר במלכות, אסתר, שהיתה למעלה והיתה נסתרת באז"א בסוד ד', ונקראת אח"כ הדסה, שזכתה לקבל הד'.

ועוד. אמרו אמא מקנא בכורסיא. ועיין פע"ח (שער ר"ח חנוכה ופורים, פ"ו) וז"ל, וזה סוד אסתר, שנסתרה בכסא, עיי"ש.

ז"א

אמרו (יומא, כט, ע"א) אמר רב זירא, למה נמשלה אסתר לאילה, לומר לך מה אילה רחמה צר וחביבה על בעלה (ז"א) כל שעה ושעה כשעה ראשונה, אף אסתר היתה חביבה על אחשוורוש כל שעה ושעה כשעה ראשונה. ועיין שער הכוונות (דרושי הלילה, דרוש ג') כבר ידעת כי נוק' דז"א נקראת אסתר, כי היתה אסתר רחמה צר וחביבה על בעלה, כי תמיד מעיינה סתום כבתור לה. ועיין ספר הכוונות (הישן) וז"ל, אסתר ירקרקת היתה, הרמז למלכות מצד ז"א שהוא ירוק. וכן הוא בפע"ח (שער חזרת העמידה, פ"ב).

נוק'

עיין עץ חיים (שער מ"ו, פ"ו, מ"ת) ודע כי היכלי ז"ן דבריאה הם נקראים ז' נע' רות אסתר, לפי שהן נוקבין בערך אותן ז' היכלין דאז"א דבריאה. אבל הם נקראים הסריסים המשרתים, ונקרא דוכרין.

ועוד. אמרו (מגילה, יג, ע"ב) בשכר צני' עות שהיתה בה ברחל זכתה ויצאה ממנה שאול, ובשכר צניעות שהיה בו בשאול (ששורשו רחל - נוק') זכה ויצא ממנו אסתר. ועיין זוה"ק (כי תצא, רע"מ) ובג"ד אסתר, לישנא דסתרא, אתה סתר לי, שכינתא אסתירת לה מאחשוורוש, ויהיב לה שידה באתרא. ועיין גר"א בתיקונים (תיקון כ"א, ותיקון נ'). ומגלה עמוקות (ואתחנן, אופן קפו).

בלביפדיה קבלה אסתר

כתר

כתיב (אסתר, ב, יז) וישם כתר מלוכה בראשה. ועיין תורת משה (ויקרא, א, א. ושורש בדבריו ברמ"ז (דברים) ותלבש אסתר מלכות, בסוד אכתריאל) שם עולם אתן לו אשר "לא יכרת", הוא אותיות אכ-תריאל חסד א', והוא גימט' אסתר. ואמרו חז"ל, ויבא המלך והמן אל המשתה אשר עשתה אסתר, כיון שנכנס המן לסעודה, נתנה אסתר כתרין שלה אצל כתרין של המן, שאמרה אסתר אם איני כונסת קנאה בין המלך והמן שהוא חביב עלי וכו'. ועיין גר"א (תיקונים, תיקון נ') נקראת אסתר דמסתרת במט"ט, כי מלכות הוא כתר דמט"ט, עיי"ש (ועיין יושר לבב, בית שני, חדר רביעי, פ"ד). ומצד כך נצטרפה למד רדכי שעליו אמרו (מגילה, יב, ע"ב) מוכתר בנימוסין היה (ועיין תפארת שלמה, רמזי פורים, ד"ה ושמרו). ועיין בכתם אופיר, ככה יעשה (על מרדכי), ככה ר"ת כתר כל הכתרים. וזהו מצד שורש אסתר במרדכי. ולהיפך, עיין ליקוטי הלכות (תחומין, ה"ד) אסתר בחינת נסתר, ומרדכי בחינת נגלה.

חכמה

רוח הקדש סוד חכמה הנשפעת לאדם, מן השכל העליון נמשך השכלה למשכיל. ואמרו (מגילה, ז, ע"א) והאמר שמואל, אסתר ברוח הקדש נאמרה, נאמרה לקדוה ולא נאמרה ליכתוב. ואסתר עצמה נביאה היתה, כמ"ש (שם, יד, ע"א). ועיין גר"א (תיקונים, תיקון סט) ומפניך אסתר, דהוא דרגה דחכמה. ועיין תפארת יונתן (בראשית, יב, יא) חכמת אדם תאיר פניו, ולכך אסתר ירקרקת היתה רק כשלבשה רוה"ק היתה יפה מכל הנשים. ולכך אמרו (מגילה, ז, ע"א) ששלחה אסתר לחכמים קבעוני לדורות.

בינה

לב, הרהור הלב. ועיין רמב"ן (וילך, לא, יז) וטעם ואנכי הסתר אסתיר פני - פעם אחרת, כי בעבור שהרהרו ישראל בלבם כי חטאו לאלהים, ועל כי אין אלהיהם בקרבם מצאום הרעות האלה, היה ראוי

אלעזר, מלמד שהיתה מחווה כלפי אחד שורוש, ובא מלאך וסטר ידה כלפי המן.

תפארת

תורה, לשון התרה, היתר, ונקרא כן מכח כח דהיתירא עדיפא. וזהו כל מהות התורה, להתיר. כי לולי התורה הכל אסור, בבחינת לה' הארץ ומלואה (כמ"ש בברכות, לה, ע"א), והתורה ע"י ברכה תחלה מתי-רה הכל. ובעומק, התורה בהתקשרותה לבורא שורש האיסור (בחינת אירוסים), ובהתקשרותה לישראל שורש ההיתר (נישואין). וזהו אסתר, נוטריקון, אסור - מותר, כללותם. וזהו מגילת אסתר, מגילה לשון גילוי כנודע, גילוי חיבור כח האסור והמותר. ועיין שער הפסוקים (קהלת, ח) דע כי אסתר בגימט' תרע"א פחות עשרה, והוא סוד הנקודה הפנימית המסתתרת, והיא יו"ד של אדנ"י. כי אדנ"י במילואו עולה תרע"א. ורות הוא (המילוי לבד) מי-לוי אדנ"י, וכן תו"ר ג"כ הוא מילוי (לבד) אדנ"י. וז"ס ובהגיע תור אסתר בת אבחיל. תור - תורה, ודו"ק. ועיין עמק המלך (שער יג, פרק מה).

ועוד. עיין חסד לאברהם (מעין ז, נהר כו) וז"ל, ו' רבתי רומז לתפארת וכו'. ולזה כווננו מרדכי ואסתר לסדר המגילה בין שני ווי"ן, ו' של ויהי בימי אחשורוש, ובין ו' של תיבת זרעו.

נצח

עיין פע"ח (שער ר"ח חנוכה ופורים, פ"ד) וז"ל, כל הגאולות הראשונות היו בסוד הוד, ולכן כל השירות הם בלשון נקבה, וכו', ואפילו גאולת מצרים היה ע"י בתיה בת פרעה וכו', ופורים ע"י אסתר. אבל לעת"ל יהיה הגאולה מצד הנצח, ולכן יהיה גאולה נצחית וקיימת.

הוד

עיין ספר הליקוטים (ויצא, לו) וחנן בסוד הוד, כי מתדבקת אסתר הנושאת חן בעיני כל רואיה. ובסוד הילדים (בראשית, לג, ה) אשר חנן, שהם נ"ה.

לרוב חסדי ה' שיעזרם ויצילם, שכבר כפרו בע"ז, וכענין שאמר (ירמיה, ב, לה) הנני נשפט אותך על אמרך לא חטאתי.

ועוד. עיין עץ חיים (שער לט, דרוש י) וז"ל, וז"ס אסתר שנקראת אילת השחר שרחה מה צר כאילה בכל ביאה ודומה כבתולה, וכל זה הוא בבינה, כי לכן אסתר ירקרקת היתה מצד קו ירוק המקיף הנזכר בתיקו-נים דף מ"ט.

דעת

מדמה, כנודע. ואמרו (חגיגה, ה, ע"ב) ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, אמר רבא, אמר הקב"ה, אע"פ שהסתרת פני מהם, בחלום אדבר בו. שהוא כח המדמה. וזהו הסתר, כח המדמה שמסתיר את הדבר. ומצד כך אמרו (מגילה, יג, ע"א) ותהי אסתר נשאת חן. אמר רבי אלעזר, מלמד שלכל אחד ואחד "נדמתה" לו כאומתו.

חסד

אמרו (מגילה, יג, ע"א) רבי יהושע בן קרחה אומר, אסתר ירקרקת היתה וחוט של חסד משוך עליה. ועיין ספר הליקוטים (אמור, כג) ודע שאור זה שאמרנו שמד תגלה ביסוד וחסד עליון בסוד ויתן, הוא החוט של חסד שמאיר במלכות שהיא אסתר, שהיתה למעלה נסתרת באו"א, סוד ד'. ועיין ספר הפליאה (ד"ה ראה והבן בעבור הגזירה) ארז"ל אסתר ירק-רוקת היתה וחוט של חסד משוך עליה, ר"ל דין ורחמים. ועיין מערכת האלוקות (פ"ד). ושושן סודות (אות שפא). ומגן דוד (אות כ). ותולעת יעקב (סוד הקורבנות, וסוד ארבעת המינים, וסוד ברכת הנהנין, והנישואין). ומגלה עמוקות (חיי שרה).

גבורה

סוד יד שמאל שורש לתקנת חז"ל של טומאת ידים, גבורות נפולות. ואמרו (מגי-לה, ז, ע"א) אמר רב יהודה אמר שמואל, אסתר אינה מטמאה את הידים.

ועוד. אמרו (שם, טז, ע"א) ותאמר אסתר, איש צר ואויב המן הרע הזה. אמר רבי

בלביפדיה קבלה אסתר

ועוד. עיין זוה"ק (דברים, קפג, ע"ב) ויהי ביום השלישי, דאתחלש חילא דגופא, והא קיימא ברוחא בלא גופא, כדין ותלבש אסתר מלכות, וכו', דאתלבש במלכות עלאה, ודאי לבשה רוח הקודש.

נשמה

הזוכה למדרגת נשמה, נמצא במדרגת "נס". ואמרו (ברכות, נז, ע"ב) הרואה מגלת אסתר, נס נעשה לו. ואמרו (יומא, כט, ע"א) אמר רב אסי, למה נמשלה אסתר לשחר, לומר לך, מה שחר סוף כל הלילה, אף אסתר סוף כל הניסים. ונודע שהסוף חובק בתוכו את כל מה שקדם לו.

חיה

סוד זיהרא עלאה. ועיין ספר הליקוט (בראשית, ג) וז"ל, כבר ידעת מ"ש חז"ל בתורתו של ר' מאיר מצאו כתוב כותב נות אור. וסוד הענין הוא, כי אדה"ר קודם שחטא היה לו זיהרא עלאה, שהיה מולבש מלבוש רוחני שהוא אור, בסוד הזיהרא עלאה שהיתה לו, כמו שידעת מדרוש שורשי הנשמות.

וכיון שחטא אותה הזיהרא נסתלקה ממנו, וכו', ואחר שחטא אדה"ר נהפכו הכותנות מאור לעור, והפנימיות שבהם שהוא האור לקחו חנוך ואליהו ז"ל, וכן אסתר שנאמר (אסתר, ב, א) ותלבש אסתר מלכות, כל זה רומז לאותה זיהרא, שהוא הפנימיות של הפנימיות של המלבוש של חוה. ועיין מבוא שערים (ש"ו, ח"ב, פ"ו, שער הק"ליפות).

יחידה

אסתר אמרה (תהלים, כב, כא) הצי"לה מחרב נפשי, מיד כלב יחידתי. ואמרו (ספרי, האזינו, שיג, י) קח נא את בנך יחידתיך את יצחק. והלא ידוע שהוא בנו יחידו, אלא זו נפש שנקראת יחידה, שנאמר הצי"לה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי. וכן הוא במד"ר (שלח, יז, ב). ובתנחומא (שם, כז).

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

עצמך, והיא מסתתרת בראש הבריאה, לכן נקראת אסתר. וז"ס הזוהר (כי תצא, רעו) ובגין דא, אסתר לישנא דסתרא, וכו'. וזהו סוד מש"כ ותלבש אסתר "מלכות". ועיין שער הכוונות (דרושי חג הפורים, דרוש א) אסתר היא בגימט' תרס"א, והנה שם אדנ"י במילואו הוא תרע"א. והנה שם אסתר חסרה י', ובתוכה מסתתרת הנקודת ה הפנימית עצמה הנקראת י' של אדנ"י הנקראת אסתר ע"ש שמסתתרת. ועי"ש אסתר בגימט' שושנה. בחינת שושנה בין החוחים, שמסתתרת. ועיין שער ההקדמות (עה, ע"ב).

והקרקע היא במלכות, בסוד אסתר קרקע עולם היתה. ועיין מנחות (כא, ע"א) מלח אסתרונקית. ופרש"י, מן הקרקע. בחינת אסתר קרקע עולם. ואחשוורוש אמר לה, מה בקשתך עד חצי המלכות ותעש.

ועיין פע"ח (פורים, פ"ו) שלבשה אסתר במלכות בית דוד.

נפש

בו דבוק קליפת נגה. ועיין עץ חיים (שער מט, פ"ו) וז"ל, וזהו ענין אסתר שהיתה מנחת שידה במקומה ומזדווגת עם אחשורוש (כמ"ש בזה"ק כי תצא רעו, ובתיקונים דף נ'), והוא קליפת נגה שלה מבחינת הרע הנקרא שד, והיתה יודעת להשביע השד היצה"ר שלה ע"י שם המפורש כנוצר שם שיתלבש בדמות גוף וילך אל אחשוורוש.

רוח

כתיב (יחזקאל, לט, כט) ולא אסתיר עוד פני מהם אשר שפכתי את רוחי על בית ישראל. ונתקן הדבר, כמ"ש (איכ"ר, ב, ח) ד' שפיכות הם לטובה וד' שפיכות הם לרעה. ד' שפיכות לטובה, שנאמר (זכריה, יב) ושפכתי על בית דוד ועל יושב ירושלים רוח חן ותחנונים. (יואל, ג, א) והיה אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר וגו' וגם על העבדים ועל השפחות בימים ההמה אשפוך את רוחי, (יחזקאל, לט, כט) ולא אסתיר עוד פני מהם אשר שפכתי את רוחי על כל בית ישראל.

ועוד. סוד פורים בהוד כנודע בפע"ח (ופעמים איתא בנצח). והוא בחינת אסתר, כי המודה בוש ומסתיר פניו. בבחינת מאן דאכיל דלאו דיליה בעית לאסתכולי באפיה. ועיין פסיקתא זוטרתא (ויחי, מט, י) שילה, זה שאמר הכתוב אשרי המחכה ויגיע לימים אלף שלשה מאות שלשים וחמשה (דניאל, יב, יב), רמזו יעקב בברכתו אלף והוא הכלל, והפרט הוא שלה. וכן רמזו משה רבינו, ואנכי אסתיר אסתיר פני ביום ההוא (דברים, לא, יח) אלף ושלוש מאות שלשים וחמש, כי אלף דאסתיר טפל, כי הסתירה עיקר, וכו', עי"ש. והבן, פורים גימט' שלש מאות שלשים וששה, ודו"ק. וכן איתא בשכל טוב (ויחי, מט, כז). ועיין רש"י (דניאל, ז, כה). ור' יוסף בכור שור (וילך, לא, יח).

ועוד. הוד והדר, יופי. ואמרו (מגילה, טו, ע"א) ת"ר, ארבע נשים יפיות היו בעולם, שרה, רחב, אביגיל, ואסתר.

יסוד

אמרו (ילק"ש, אסתר, תתרג) ובהתקבץ בתולות שנית, שקל עצה ממרדכי, א"ל אין אשה מתקנא אלא בירך חברתה (בבחינת תשמיש ביסוד), אפילו הכי אין אסתר מגדת מולדתה. ועיין פע"ח (שער ק"ש שעל המיטה, פ"ו) וז"ס אסתר יר"קרוקת היתה, מיסוד הבניה, והיא נקראת אילת השחר, ורחמה צר, בכל שעה דומה לבעלה טעם בתולה. ועי"ש (פ"א). וסוד הארת פורים נודע, יסוד דאבא שבוקע ברחל, אסתר. עיין שער הכוונות, ופע"ח (פורים, פ"ו), ומחברת הקדש (שער הפורים). ואמרו (מגילה, יג, ע"א) ותלקח אסתר אל המלך אחשוורוש אל בית מלכותו בחדש העשירי הוא חדש טבת, ירח שנהנה גוף מן גוף.

מלכות

אסתר המלכה. עיין עץ חיים (שער מו, פ"ו, מ"ת). וכן שער ההקדמות, צא, ע"ב) וז"ל, ודע כי סוד אסתר הוא סוד נוק', מלכות דאצילות, כד נחית מבחינת נקודה, מלכות דאצילות, בסוד לכי ומעטי את

מילון ערכים בקבלה • גבול ובלתי בעל גבול

א"ס - בלתי בעל גבול. הנבראים - בעלי גבול. ונברר את היחס בין הבלתי בעל גבול לגבול. ז"ל הרמח"ל (קל"ח פתחי חכמה, פתח כד), נמצא הדרך המוגבל כלול בבלתי תכלית, בלתי גבול. יש להקשות, אם הוא בלתי תכלית ובלתי גבול, א"כ אינו דרך המוגבל. תשובה - יש נושא כולל דבר מצד שהוא מקיים אותו, ויש שהוא כולל מצד שהוא הפכו ושולל אותו, וכו'. ובדרך זו נמצאו הספירות בא"ס ב"ה, שכל הדרך שהוא פועל בה עתה, כבר הבלתי תכלית היה מצייר אותו להיות נשלל ממנו. כשרצה הא"ס ב"ה, שלא יגע הבלתי בעל תכלית בחלק הזה, נמצא החלק הזה בדרך שהוא עתה, עכ"ל. ודו"ק בלשונו "שלא יגע החלק הבלתי תכלית בחלק הזה", ומעתה אין נוגע כח הבלתי בעל תכלית בהנהגת התכלית - הגבול, להאיר מהארת הבלתי תכלית שבו לתכלית, שעיי"ז יורחב או ישלל התכלית, ודו"ק. אולם יתר על כן נחמד מתוך דבריו שכתב שם (פתח כה) וז"ל, הדרך המוגבל כלול היה בא"ס ב"ה, אלא שהבלתי תכלית היה מגדיל אותו האור לבלי גבול. הוסר ממנו הבלתי תכלית, נשאר בכחו הקטן, עכ"ל. והבן שעצם כך שמתחלה כח הבלתי תכלית גבר על התכלית, נשאר מכך רושם, אולם כפי הנראה, הרמח"ל לא עסק בתורתו ברושם זה באופן רחב ומבורר. ויתר על כן, כתב שם (פתח כז) וז"ל, מוכרחים אנו לומר, שפעולות הא"ס ב"ה שוים, ואותה הפעולה שמגעת לנו בגבול, הוא פועל אותה בלי גבול כדרכו, אלא שאנו מקבלים מה ששייך לנו, וכו'. נמצא שהא"ס ב"ה הוא הפועל בשלמותו בבלתי תכליתו "אפילו מה שפעל בגבול", וכו'. והענין הוא, כי הנה ככלל הכל יכול הוא, להיות מביט גם אל פעולת זולתו. וכיון שנתחדש מציאות הדרך המוגבל, הנה יביט עליו הא"ס ג"כ ככל יכולתו. והרי לנו בכאן ג' דברים - מה שהא"ס פועל לפי שלמותו, אותם הדברים עצמם שאנחנו מקבלים אותם כגבול, "ומה שאנחנו מקבלים לפי הגבול", ומה שהכל יכול מביט אל ענין דרך המוגבל עצמו שאנחנו מקבלים. והנה הבטת הכל יכול זה הוא הצינור, שגם הוא קו מא"ס ב"ה, אלא

שהיא הבטת אל הרשימו לפי מה שהוא רשימו מוגבל, עכ"ל. עיי"ש בהרחבה. ונמצא שסוף סוף הא"ס הוא המביט, אלא שלא נתחדד בתורתו שעיי"ז יש פריצה של הארת א"ס בתוך הגבול. וכמ"ש (פתח כח) וז"ל, הכל רק בדרך מה שהוא משתווה לרשימו, אע"פ שהוא מקיף, שלא נגבל בכלי, אינו כמו הא"ס ב"ה המקיף שהוא חוץ לכל גבול, אלא כל מה שנכנס לחלל משתווה לרשימו, עכ"ל. אולם בלשם (חלק הביאורים, דרושי עו"י, פ"א, ע"א, אות א) כתב וז"ל, הנה נעשה הצמצום ויסד בזה מקום להגילוי בכל שורשי הגבולים כולם שהיו עתידים להעשות שם, והוא המקום הנושא אותם ע"י רשימת אור שנשאר שם ממנו ("רשימו") גם אחר הצמצום, והרי עומד המקום לעולם בו עצמו (בתוך א"ס המקיפו, ודו"ק היטב שאין לגבול מקום לעצמו אלא כעובר במעי אמו) כי הוא מקיף אותו מכל סביבו בהשוואה אחת לכולם. ובזה הנה עומד לעולם כל שורשי הכוחות בגבול ומדה שנעשה שם, רק על רצונו ית"ש, ר"ל על אור א"ס תמיד, וברצותו חוגג וברצותו ממודד, ואין להגבול ומדה יסוד החלטי כלל, וכו', כי כל כח הגבולי הזה הוא מיוסד ותלוי על אור הניסי לעולם, וכמו שהארכנו בזה בספר הכללים כלל ב', עכ"ל. והבן שליטתו אין הגבול יסוד החלטי כלל וכלל, ודו"ק. ויתר על כן בתורת חב"ד, לא רק שאינו החלטי כלל, אלא כל התכלית הארת הסובב בממלא, להאיר א"ס בתוך הגבול, כנודע במאות מקומות שנתבאר כן בתורת חב"ד. ויתר על כן נתבאר בנפש החיים (שער ג' בהרחבה) שמצידו אין צמצום וגם לנו יש חיבור לכך. ועיי"ז אנו מחוברים כבר עתה לתפיסה של אור א"ס כפשוטו, ולא רק תהליך של הארת הסובב בממלא, אלא שלמות הארה של א"ס ממש. והיסוד לכך כתבו הרמח"ל שמצדו הוא פועל את פעולתו הן בגדרי תכלית והן בגדר בלתי בעל תכלית. אלא שלרמח"ל אין לכך גילוי לפי ערכנו, משא"כ לשיטת הנפש החיים. ודו"ק היטב היטב.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

כדי לקבל את המילון מהתחלה, אנא בקש לכתובת info@bilvavi.net

בלביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

בלביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 ■ USA 718.521.5231

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567

הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.623.0294 • ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 03.579.3829

בלבבי משכן אבנה

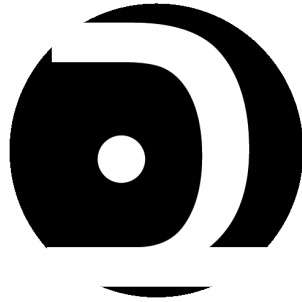
שאל לבבי

שאלות ותשובות

מהארכיון

ד"ר ג'ורג' סולומון

[233]

- ב. פורים - זמן מיחוד לאהבת ישראל.....
- ב. יש קדושה באוכל של משלוח מנות.....
- ב. שש שאלות על פורים.....
- ג. פורים שחל בע"ש בפרט ועבודת פורים בכלל.....
- ד. האם פורים השתא שונה מכל השנים הקודמות.....
- ה. מנהגים שנהגו זכר להמן.....
- ו. מנהג לאכול דגים בסעודת פורים.....
- ז. טחול מקום השחוק - במי שהוסר לו הטחול.....
- ז. מהי עבודת האשה בפורים.....
- ח. מחיית עמלק בפורים.....
- ח. עבודת והארת אחרית הימים.....

פורים - זמן מיחוד לאהבת ישראל

התחושה היא שפורים הוא זמן מיוחד לאהבת ישראל, יותר משבת וכל החגים. מה הסיבה לכך?

תשובה:

בפורים קבלו את התורה מ"אהבת" הנס, כלשון רש"י. וכן הגזירה הייתה באופן להשמיד לאבד ולהרוג את "כל היהודים", ולשם כך בהצלה כתיב לך כנוס את "כל היהודים", ולכך בהצלה נעשה חיבור של כולם. ולכך המצוה של משלוח מנות. ועיין אמרי אמת, פורים, תרפ"ג, ד"ה קבעו.

יש קדושה באוכל של משלוח מנות

שלום כבוד הרב, כתוב בספרים שיש קדושה מיוחדת לאוכל שהוכן לשבת קודש, וגם כח רפואה. וגם כתוב שאפילו אחרי שבת נשאר כח זה באוכל.

האם יש קדושה מיוחדת לאוכל שנשלח למשלוח מנות? וגם אחרי פורים?

תשובה:

גדרי קדושה לדין אין בו, כמ"ש (שבת, כב ע"א) וכי נר (של חנוכה) קדושה יש בו? אולם הארת קדושה ודאי שיש בו, אף אחרי פורים, כי נעשה בו מצות היום.

שש שאלות על פורים

(א) מה העומק הדבר שאסתר לא חזרה אח"כ למרדכי, דנמצא שלא היה גאולה שלימה כיון שהצדקת נצרכת לחיות כל ימיה עם רשע?

(ב) האם אחשוורוש נעשה אוהב ישראל לאחר מעשה דפורים, או שחזר לשנאתו?

(ג) מה הכוונה ב"בני בניו של המן למדו תורה בבני ברק", איך זכה אותו רשע של עמלק שיש טוב היוצאת ממנו, ובפרט קשה משום שעמלק הוא רע גמור, וא"כ איך שייך שיש טוב שיוצא מרע גמור (האם משום שכמו שבפורים אנו באים לתפיסה שגם המן הוא טוב, דאין חילוק בין צדיקים לרשעים כיון שאנו חיים בעולם שכולו טוב, א"כ כמו"כ יש להבחין בפנימיות שגם עמלק הוא טוב ועל כן שייך שיצא טוב ממנו, וזהו העומק בבני בניו של המן)?

(ד) האם כל אחרית הימים עכשיו הוא חזרה של אותו תהליך שהיה במעשה דפורים? דא"כ נמצא שכל ההצלה לנסיגות עכשיו הוא ג"כ ע"י תפילה ותענית וכמו שהיה אז, ובפרט תפילות של תנוקות, שבטל את הגזירה, וכמו שאמרו בחז"ל?

(ה) איזה פירוש טוב על המגילה יש ללמוד, הן ע"פ נגלה, הן ע"פ נסתר?

(ו) מהו עבודת האדם בשושן פורים (לאילו שאינם דרים במוקפות חומה מימות יהושע)? פורים שמח להרב שליט"א

תשובה:

א. גאולת פורים, הכנה לגאולה שלמה, אולם לא גאולה שלמה. "כי אכתי עבדי אחשוורוש אנן". ולכך מרדכי רצוי "לרוב" אחיו, ולא לכל אחיו, כמ"ש חז"ל, כי נתקרב למלכות "אחשוורוש". וכן אסתר דוגמתו נשארה

קרובה לאחשורוש. אולם חיבורה לאחשורוש כמ"ש בזה"ק (ח"ג, רעו, ע"א) מטרוניתא אתמר בה "ומלכותו בכל משלה", בתר דאתלבשא ביה אסתר, "שליטת אסתר על אחשורוש ואומתיה". והיינו חיבור של שליטה עליו. ובעומק, אסתר מלכות דאצילות, ואחשורוש, ז"א דקליפה דבריאה. והיא יורדת לבריאה, לראשית הבריאה, לכתר, וכמ"ש ברמ"ז על הזוה"ק שם, וז"ל, ותלבש אסתר "מלכות", בסוד "אכתראל", לשון אל-כתר. ובמדרגה זו הכניסה שידה תחתיה, כמ"ש חז"ל. וזה דלא כבבלי דלקמן.

כי תחילה החיבור היה בסוד הקלקול, באונס, קרקע עולם, כמ"ש בריש כתובות. וכמ"ש במגיד מישרים (ויקהל) וז"ל, ובגין דחבו ישראל בהנך נשים נוכריות, אתיהיב רשותא למיסב ית אסתר. ועיין חמדת ימים (פורים, פרק ז) וז"ל, כשוננה בין החוחים, גימט' אחשורוש. שושנה, גימט' אסתר, וסופי תיבות המן. להראות שאסתר שהיא מלכות דאצילות היתה בין החוחים, בין הקליפות, שהוא אבא דזעיר דנגה שנקרא אחשורוש והמן.

ועיין קנאת ה' צבאות (ח"ב) וז"ל, אסתר, שהיא השכינה, נמסרת ביד ס"א, ואחשורוש חשב לשלוט עליה, אבל באמת שמרדכי היה משביע את השידה, ואחשורוש לא היה שולט עליה כלל. עכ"ל. ולפ"ז במדרגה עליונה שהיה ב"רצון", זה היה שידה. ונמצא שהיא עצמה לא נשארה עם אחשורוש. רק תחילה שהיה באונס, היה אסתר ולא שידה.

ב. עיין יערות דבש (ח"א, ד"ג) וז"ל, והנה זה אחשורוש שונא ואויב ישראל, ודימהו לתל וחריץ (מגילה, טז, ע"א), כבר נודע משנאתו שביטל בנין בית המקדש. ואמרו חכמים (שם) אסתר במאמרה איש צר ואויב הזה, כוונתה על אחשורוש, ו"כעת נהפך לבבו לאהוב", ונתן למרדכי ולישראל מעלה ורוממות. ולכאורה אהב את אסתר ולא את ישראל, רק מאהבת אסתר אהב את אוהביה ותו לא.

ג. עיין פחד יצחק (פורים, רשימות, ג). וקדושת לוי (כללות הניסים, א). ובשם משמואל (תצוה, תר"פ) כתב וז"ל, בודאי אין הפירוש שהיו בני בניו ממש, שהרי נשבע הקב"ה בכסאו שלא יקבל גרים ועמלק (ועיין בן יהוידע, גיטין, נו, ע"ב) אלא ודאי הפירוש שהיה בהמן ניצוצי קדושה רבים. ושורש ניצוצות אלו, כתב בבית אהרן (ליקוטים) שהוא מכח סעודת אסתר. ובעומק "למדו תורה", בתורה יש לו ניצוץ טוב, כי מילת עמלק בתורה היא קדושה. ועיין רסיסי לילה (אות לח). ובעומק, באופן שקבלו גרים מעמלק כמ"ש, זהו גופא גירות מכח ניצוצות אלו. ועיין עוד חבצלת השרון (שמות, יז, יז).

ד. אז היה שער "הנו"ן", עץ גבוה חמשים אמה, ועכשיו נו"ן דנו"ן.

ה. תלוי כל אחד לפי שורשו ומדרגתו.

ו. מלבד כפשוטו מקצת שמחה שכתבו הפוסקים, להתחבר לירושלים, שהשתא היא מקופת חומה מימות יהושע בן נון, ולעת"ל תיעשה פרזות, "פרזות תשב ירושלים", כמ"ש בהמוכר את הספינה. והיא נקודת החיבור בין פרזים למוקפים. והסמוך "ונראה" לכרך נידון ככרך. ולכך כל ש"צופה" במחשבתו ראייה רוחנית - מחובר לירושלים.

פורים שחל בע"ש בפרט ועבודת פורים בכלל

- א) האם בשנה הזו שפורים הוא בע"ש צריך להיות ביותר אימה וכובד ראש ובעיקר לדאוג על זמני שבת ועל כבוד בשבת, או שזהו יצר הרע וניווניים למנוע את האדם משמחת פורים?
- ב) באופן כללי מהו העבודה בליל פורים? האם יש ללמוד מס' מגילה, לומר תהילים, לשתות קצת ולשמח קצת?
- ג) האם יש לשתות קצת בפורים בהמשך היום שאז עי"ז יהיה במצב של רוגע ושמחה, או שיש לדחות את כל השתיי" בפורים רק עד הסעודה?
- ד) האם יש לנצל את יום הפורים לתפילה ולהתפלל על כל דבר שהוא רוצה, וכדברי השם משמואל שהאדם

יכול להתפלל על כל דבר בפורים? ואם כן, איזה זמן יש לעשות זאת ועל מה להתפלל?
(ה) האם עבודת היום של פורים הוא בעיקר שמחה, או אהבת ישראל, או מחיית עמלק, או בטחון, או קשר יותר פנימי של עצמיות עם הרבש"ע (למעלה מדיבור עמו ית' ולמעלה מכל לבושים)? דמצינו הרבה הגדרות בספה"ק מהו המהות של יו"ט דפורים, וא"כ אני שואל, מהו העיקר התפיסה והמחשבה שצריך להיות בפורים, מהי השורש ומהי הענפים, של עבודת היום בפורים?
(ו) מבואר בספה"ק שהגילוי של פורים הוא ענין "יסוד דאבא", וקשה לי, ראשית מהו ענין בענין של "יסוד דאבא" ושנית, איך זה הדבר פנימי שיכול להיות והא יסוד דאבא אינו המדרגה העליונה, דהא יש ספירות למעלות מיסוד ויש פרצופין שהם למעלה מאבא, וא"כ למה יסוד דאבא דייקא הוא הפנימיות של פורים.
פורים שמח להרב!

תשובה:

א. חלק מן הגזירה שהיה ושתי מעבידה בנות ישראל בשבת. והמן קיטרג שאוכלים לרוב, שבת היום, וכו'. ועיין צרור המור (דברים, כו, א) שהקביל זכירת שבת לפורים, עיי"ש. ושורש ב"שבת זכור", שקודם פורים. וזהו העבודה לעורר זכירה זו.

ב. כתבו הפוסקים מקצת אכילה. וכבר אמרו, חייב אדם לקרוא את המגילה בלילה. גילוי בחינת לילה - הסתר - אסתר. ובמועד לכל חי כתב לאכול ביצים, כי המן בקש לקעקע ביצתם של ישראל.

ג. איש לפי טבעו.

ד. בעיקר יש לנצל לקבל את מהות הארת היום, וחלק בלבד תפלה. ועיקר התפלה לזכות להארת היום, וזמנו תוך משתה היין.

ה. לא ידע!!!

ו. יסוד אבא שורש הארת יעקב, אותיות יבקע, בחינת לעת"ל, כמו שנאמר: "אז יבקע כשחר אורך". עיין עץ חיים על שער הכללים. ובחינת יסוד, מידה שישית, בחינת שית - שתיה, כמ"ש שם. והוא שורש ימי "משתה".

ועיקר גילוי דעת ביסוד דאבא, שהיא משה, כמ"ש שם. ובפורים מתגלה תכלית הידיעה - יסוד אבא, ואזי שלא נדע. גילוי הנוק' הוא בחינת שלא נדע.

ושורש יסוד דאבא ביסוד דעתיק, וכמ"ש בפירוש האריז"ל בספד"צ וז"ל, כל השפע מושך האור א"ס ע"י יסוד דעתיק, ויסוד דעתיק נותן בפרצוף אבא דרך ראשו, ומשם יורד דרך ח"י חוליין עד יסוד אבא. והארת יסוד אבא בפורים, הוא מהארת "אריך". ודו"ק היטב. ושלמות הארה זו, צירוף של ל"ב נתיבות חכמה - אבא, ונ' שערי בינה, ונעשה לבן, לב-ן, כנודע. עיין עמק המלך (שער יא, פי"ז) והוא נתיב "לא ידעו" עיט, בחינת לא ידע, וזהו הארת פורים.

האם פורים השתא שונה מכל השנים הקודמות

לכבוד הרב, כל שנה אני שותה יין כדי לקיים את מצוות "עד דלא ידע" בפורים. האם השנה שונה מכל השנים האחרות (בגלל קורונה)?

תשובה:

כבר בואר שאור המאיר בזמן זה עד ביאת משיח ועד בכלל, הוא אור הכתר. ובו אמרו תכלית הידיעה שלא נדע.

וזהו כל מדרגת חיוב השתיה "עד דלא ידע".

ומעתה ואילך כל השנה מאיר אור הפורים באופן ניכר ביותר. ולכך, עיקר הארה זו הופיעה בארץ ישראל שהיא מקור הכל - באדר שנה שעברה תש"פ, וכבר אמרו בירושלמי שכל חודש אדר כשר למקרא המגילה, כמ"ש והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליו"ט.

ועתה מאיר בגילוי האור שפורים ראש לכל המועדים, כמ"ש ר"נ מברסלב.

ולכך יש להמשיך הארה זו לכל השנה, ברצוא ושוב. פורים לא ידע, חנוכה חכמה מאין תמצא, וחוזר חלילה כל הימים.

מנהגים שנהגו זכר להמן

מה הסיבה שבפורים יש שנהגים ללבוש כובע באותו צורה שהמן הרשע לובש (הנקרא "כובע המן")? איך לובשים כובע הדומה לאותו כובע של אותו רשע הצורר לעם ישראל?

וביותר צ"ע איך אוכלים בפורים את העוגות שנקראים "המן-טאהשן", איך אוכלים דבר שהוא זכר להמן, ואיך יתכן שיש זכר להמן שנבלעים בבשרינו ובתוכינו.

חשבתי שאפשר הסיבה לכך הוא משום מחיית עמלק, דע"י שאנו "אוכלים" את המן אז מקיים בזה מחיית עמלק (לא לדינא אלא לרמז על כך שאנו רוצים למחות את עמלק). אבל עדיין צ"ע איך מכניסים את "המן" לבשרינו ולא שורפים את העוגות אלה וכדו', ולמה צריך דייקא לאכול את העוגות.

ואפשר הפשט בזה הוא משום דהמן רוצה לבלוע את ישראל כמו דג גדול שבולע דגים קטנים, וכמו שאמרו חז"ל באסתר רבה, ועל זה אנו "בולעים" את המן בפורים, ע"י האכילת המן-טאהשן, זכר לכך שהמן רוצה לבלוע אותנו.

אבל צ"ע למה ההמן-טאהשן הוא מאכל שאנו ממלאים אותו בדבר "מתוק", פירות וסוכר וכדו', לכאורה צריך להיות מאכלים אלו בטעם מר, כיון שהמן היה ממרר את חיינו. ואפשר משום דבפורים אנו באים להכרה שאפי' הרע הוא טוב, גם הרע הוא "מתוק", וזה מה שאנו רוצים לתפוס בפורים, שגם המן (וכל רע) הוא "מתוק", מצד תפיסת לעתיד לבוא. האם נכון דברים אלו?

תודה רבה להרב, ופורים שמח.

תשובה:

א. איני יודע. ואולי יעויין יו"ד (קנ) בהג"ה ששרים שיש להם שתי וערב או שנושאים צלם (כהמן) וכו' אינם מסירים הכובע או משתחווים לצלם רק להשר. ונמצא שאצל המן מפורש בקרא שהיו משתחווים, ואפשר שאף מסירים את הכובע, ורק המן נשאר עם כובעו. ולכך לובשים זאת להורות שכובע זה נכנס לקדושה. בבחינת עוטר ישראל בתפארה, שהרי כובע הוא אימתא דשמיא, היפך לא ירא אלקים שנאמר בעמלק, והוא סוד אור הכתר בפורים. עיין פרי צדיק (שושן פורים, אות א').

ב. אמת. ואמרו (חולין, קלט, ע"ב) המן מן התורה מנין, המן העץ אשר אמרתי לך לבלתי אכל ממנו אכלת. והיינו ששורשו "אכילה" דקלקול. ולכך בתיקון יש אכילה כנגדו. ואכילת "המן טאהשן" הוא מעין אכילת "המן" במדבר שירד בזכות משה. וזה נעשה ע"י מרדכי שהוא בחינת משה, כמו שיבואר להלן אי"ה בהרחבה.

ויתר על כן, נודע מהארז"ל שאלמלא המתין אדה"ר לשבת היה מותר לאכול מעץ הדעת. והארת פורים, מאירה בחינה זו של אכילה מעץ הדעת שאחר המתנה לשבת. ולכך תחלה יש תענית אסתר, המתנה של אכילה, ואח"כ אכילה מעץ הדעת דתיקון. והוא בבחינת מ"ש (בחינת עולם, יג, מה) תכלית הידיעה שנדע שלא נדעך. ולכך איכא אכילה מעץ הדעת, ידיעה, אולם הגעה לתכלית, שלא נדעך, עד דלא ידע. ולכך ביום זה אין העיקר אכילת סעודה, אלא "משתה", ואף הסעודה נקראת משתה היין, שתכליתו לבסומי עד דלא ידע. ושם עמלק, גימט' מר, נהפך למתוק. כי ההבדל בין מר למתוק גימט' משה עם הכולל. כי אות רי"ש אינה משתנה, וכל השינוי בין ר - תוק, וכאשר תוריד מן תוק, ר' עולה שו, ועם מ"ם עולה משה. ואמרו (אסת"ר, ו, ב) מלמד שהיה מרדכי שקול בדורו כמשה בדורו. ועיין ב"ר (ל, ח) ואסת"ר (ו, ב. ז, יג). ועיין מהר"ל (אור חדש, פ"ט, פ"א) ולכך היה מרדכי דומה למשה שיש לו מעלה אלקית מיוחדת על כל. ועיין שם משמואל (פורים, תרע"ד). ומשה בחינת דעת, ותכליתו שלא נדע, ולכך לא ידע איש מקום קבורתו. ועיין ברית כהונת עולם (מאמר הסתר אסתיר, פ"י). ופע"ח (שער ר"ח חנוכה ופורים, פ"ו). ועיין זוה"ק (בראשית, קסט, ע"א) רמז לשלש גאולות, ע"י משה, מרדכי, משיח. והיינו משה - דעת. מרדכי, "מרדכי ידע", מעתיק מן הדעת לתכלית. משיח - לא נדע, משיח לפי תומו. ועיין עמק המלך (שער יג, פרק מה). ועיין מגלה עמוקות (ואתחנן, אופן מד) מרדכי הוא דרגא של משה, כמ"ש (חולין, קלט, ע"ב) מרדכי מן התורה מנין, קח לך בשמים ראש (שמות, ל, כג) לך דייקא שהוא דרגא דילך. ועיי"ש (אות קפ"ו) ידוע שמרדכי הוא סוד משה, שקול מרדכי כמשה. ולכך קיימו בימי מרדכי מה שקבלו כבר (שבת, פח, ע"א) ז"ש מנין שמרדכי הוא סוד משה והוא כלול מס' ריבוא אותיות התורה, שנאמר קח לך, דייקא שהוא ניצוצו, וכתוב בשמים רא"ש, שהוא נוטריקון ששים רבוא אותיות. ועיין מחברת הקודש (שער הפורים). ושל"ה (שמות, דרוש ואתה תצוה). ושמן ששון (עץ חיים, שער הארת המוחין, פ"ב). ותפארת שלמה (רמזי פורים) בהרחבה. ושפת אמת (פורים, תרמ"ג).

ובשם גורי הארז"ל איתא (עיין יוסף תהלות, קכד, ג) שהיה במרדכי ניצוץ של יעקב. ובכלי חמדה (כי תשא) איתא, מרדכי והמן היו גלגול אדה"ר ונחש. וביערות דבש (ח"א, ד"ג) בשם המקובלים, מרדכי גלגול משה, והמן איש מצרי שנהרג ממנו.

ועיין עוד שם משמואל (תצוה, תרעג-ד-ו). וישמח ישראל (שקלים). ואמרי אמת (לפורים). ותפארת שמואל (לפורים). ואמרי מנחם (תצוה, זכור). ועיי"ש (צו) משה ומרדכי יחד עם הכולל, בגימט' כתר.

ועיין עוד זרע קודש (תצוה). ואמרי נעם (לפורים). ואוצר החיים (וילך). וליקוטי הלכות (או"ח, תפילין, ה"ו. שבת, ה"ג. יו"ד, קרחה וכתבת קעקע, ה"ג. מילה, ה"ד. חו"מ, העושה שליח לגבות את חובו, ה"ג. מתנה ומתנת שכיב מרע, ה"ג). ואהבת שלום (לפורים). ודברי אמת (זכור). ודברי חיים (זכור). וישמח משה (כי תשא). ושכל טוב (ח"א). ויערות דבש (ח"ב, דיי"ג, ודי"ז). וכלי יקר (שמות, יז, יב). ותורת משה (ויקרא, ו, ב). ודרוש לז' אדר. וכתב סופר (אסתר, פ"י, פ"ג). ופרדס יוסף (שמות, ב, יט).

ועיין חומת אנך (שמואל, א, טו, ב) אמחה (את זכר עמלק) ר"ת אותן שעשו מלחמה עם עמלק, אהרן - משה - חור, ה' רומז לשכינה. ואח"כ, אסתר - מרדכי - חרבונה, ה' רומז לשכינה. והרי מ' משמש למשה ולמרדכי.

מנהג לאכול דגים בסעודת פורים

בסוף השיעור הנפלא של "ראש חודש אדר - מזל דגים" הרב מבאר שאוכלים דגים בסעודת פורים, משום שסעודת פורים כנגד סעודת הליתן דלעתיד לבוא. חיפשתי בכל הספרים למצוא מקור לאכילת דגים בסעודת פורים אבל לא מצאתי מקור לזה (רק שאוכלים דגים בחודש אדר משום מזל אדר דגים). האם הרב יכול להביא קצת מראה מקומות למנהג הזו?

תודה רבה להרב, ופורים שמח.

תשובה:

מזל אדר דגים, מאיר בפרטות ביום הפורים. עיין מועד לכל חי, סימן לא.

נודע מדברי הגר"א שיום הכיפורים הוא חציו לה', ויום הפורים חציו לכם. ומה שאי אפשר לאכול ביום הכיפורים נאכל בפורים. ועוד נודע שביום הכיפורים גופא, אוכל בתשיעי כפלים, מזון הראוי לעשירי. והן ב' בחינות בחציו לכם של יוה"כ.

וכתב הרמב"ם (פירוש המשניות, יומא, פ"א, מ"ד) לא יאכל ערב יוה"כ דבר מן המאכלים המרבים את הזרע, כדגים, וכו'. ולכך אי אפשר להשלים אכילת תדגים של יוה"כ בערב יוה"כ ונצרך להשלימו בפורים. ויעויין תוספות כתובות ה, ע"א, להיפך. ועיין ב"ח, או"ח, תרח. ובפוסקים שם. ודייקא סיפא של המגילה, תיבת "זרעו" ולכל זרעו. מרבים את הזרע ודו"ק, כדגים שפרים ורבים. וזהו לשון פורים - פרה ורבה.

ועוד. כנגד מ"ש אלהים של אלו ישן הוא (עה"פ ישנו עם). וכנגד כך נגלה עינא פיקחא, עין של דג כנודע. ומטעם כך כתבו (עיין בן איש חי, שנה ראשונה, וילך) לאכול דגים בערב יוה"כ, וה"ה לפורים.

טחול מקום השחוק - במי שהוסר לו הטחול

לכבוד מו"ר הרב שליט"א, לכבוד חודש אדר, החודש של "שחוק" דקדושה, הבא עלינו לטובה. יש אשה שעברה ניתוח (קרוב לעשרים שנה בעבר), והרופאים בשעת מעשה אמרו לה שהם צריכים להסיר את הטחול שלה, משום שהיתה בסכנה אז, וכך עשו. אז היא שואלת לי, האם יש בכל זה יש משמעות פנימית יותר, על שאין לה טחול, כיון שהטחול הוא מקור השחוק, וכמו שאמרו בחז"ל (ברכות סא.), וא"כ אפשר שזה מורה לה שאין לה את היכולת להשלים את מדת השחוק?

היא שואלת זאת בפרט לאור דברי הרב (בתרגום ללע"ז) בשיעור של הרב על מדת הליצנות בסדרת "דע את מידותיך מהות המידות - רוח", שבו הרב דיבר באריכות על ענין שחוק דקלקול ושחוק דתיקון. ויש לי שאלה בנוגע לזה, כיון שהשחוק בא מהטחול (עכ"פ השחוק התחתון של הנפש הבהמית, כמו שהרב מסביר בכמה שיעורים), א"כ איך אדם יכול לשחוק אם אין לו טחול? וכעין שאלה זו יש לשאול בנוגע לכליות, שה"כליות יועצות", האם זה משמע שאדם שיש לו רק כליה אחת אין לו כ"כ כח העיצה? יישר כחך להרב שליט"א. תודה רבה.

תשובה:

בכל דבר יש אור וכלי. וכן בענין השחוק. אור - תכונה נפשית. כלי - מקום בגוף שבו שורה ביחוד, והוא הטחול. וכאשר הוסר הטחול, האור קיים, אולם חסר כלי גמור, אולם מ"מ נשאר רשימו של טחול, ככל דבר בבריאה שהיה ונסתלק, אין הסתלקות גמורה. וכאשר אין כלי גמור בגוף, האור מתפשט בכל הגוף. ויש בזה חסרון ותירון. חסרון, שנחסר כלי גמור שהדבר יתקבל בו בהתיישבות. יתרון, שאור השחוק מתפשט לכל הגוף.

מהי עבודת האשה בפורים

שלו' למו"ר רב שליט"א.

(א) מהו עבודת האשה בפורים? באיזה נקודות יש להאשה להתבונן בפורים?

ב) ובפרט אם קשה לה להרגיש את קדושת הפורים, כיון שנראה לה שכל שמחת פורים רק לאנשים שיש להם את השמחה הבא מהשכרות והדברי תורה בפורים, באיזה נקודה יש להאשה להתבונן ולהתרכז בה, כדי להרגיש איך שה"נס פורים נעשה ע"י הנשים", ו"בזכות נשים צדקניות נגאלו", התקשרות לאסתר המלכה, וכו'...?

ג) ובפרט אם האשה מפחדת על מצב בעלה וילדיה בפורים (כמו הרבה נשים בפורים, שהמציאות הכואבת הוא שהרבה נשים "שונאים" את יום הפורים ר"ל, מרוב טרדות היום שיש להן, ואותם נשים (ולא מועטים הם!) מצפים לגמר הפורים כדי שהכל תחזור לנורמלי...). במצב כזה איך האשה יכולה לשמוח בפורים עם כל הבלבול המתחרש סביבה?...
ישר כח גדול להרב.

תשובה:

ימי הפורים יש בהם כמה חלקים, ודין שכרות בפועל שייך יותר אצל גברים, כפי גדריו ודיניו שנתבארו בפוסקים. אולם ישנם חלקים רבים נוספים ששייכים הן באיש והן באשה.

נתבונן בקצרה בכמה מהם. וכל דברים אלו צריכים שיעשו כל אחת לפי כוחותיה, ולא מצד שום לחץ חברתי, משפחתי, נפשי. כי פעמים רבות פועלים לפי המקובל, ובוה נעקר כל השלוח והשמחה.

א. מקרא מגילה: הן באופן מעשי, שהן אנשים והן נשים חייבות במקרא מגילה. והן באופן פנימי, כנודע, מגילת אסתר, מלשון גילוי ההסתר, להתבונן ולראות איך וכיצד להפוך כל הסתר לגילוי. והוא ע"י צירוף כל חלקי המאורע, כמו שמסופר במגילת אסתר, סיפור הדברים מראשיתו בפרוטרוט עד לאחריתו. והוא היפך מראית כל פרט לעצמו.

וכן ע"י מבט פנימי ללמוד כל אחד ואחת לפי ערכה את תנועת ההנהגה הפנימית של הבריאה, כמו שבואר בהרחבה בספר דעת תבונות. ועי"ז להביט על כל מאורעות הקורים בעולם במבט של השגחה, הטבה, וגילוי יחודו, כמו שהרחיב שם הרמח"ל בדעת תבונות.

ב. משלוח מנות: להרבות אהבה ורעות. ובאופן מעשי לשלוח ב' מנות לזולתה. ובאופן פנימי, להתבונן את מי אוכל לשמח במשלוח מנות. ואזי להתבונן מה יהא בתוך המשלוח באופן שישמח בפרטות לפי טבעו וצרכו של מי שמקבלו. וכן אופן המשלוח, כמות, איכות, יופי, עיצוב, וכדו', 'כל אחת לפי יכולותיה וכוחות נפשה, ולא מעבר לכך.

ויתר על כן שהנתינה תהא לא רק מעשה בפועל, עם מחשבה שכלית בלבד, אלא מתוך עומק הלב, עם אהבה ושמחה לשמח את הזולת.

ובכלל זה לשמח את ילדיה בתחפושת וכדו', אולם לפעול כפי כוחותיה בשמחה.

ג. מתנות לאביונים: לחפש מי שנצרך ביותר והנתינה משמחתו ביותר ולתת לו דייקא. דבר זה נצרך בשיתוף עם הבעל על דרך כלל, בעיקר מצד סכום הנתינה.

ד. סעודת היום: יש להשתדל להכין מאכלים ערבים לכל אחד לפי טעמו, בדבר המשמחו. ובעיקר יש לתת את הדעת בסעודה שייעשה באופן פנימי של התעסקות בענייניו של יום ומהותו, ולא באופן של דברי ליצנות שמעוררים את כח הקליפה הטמאה שבנפש.

ה. תכלית מהות היום להגיע למקום הפנימי שבנפש שלמעלה מן הדעת. וגברים, שעבודתם תלמוד תורה, בונים את כח השכלי בכל ימות השנה, ולכך נצרך יין (או שינה) על מנת לבטל בנין של דעת זו. אולם נשים שפטורות מתלמוד תורה, קרובות יותר לביטול הדעת, והגעה ל-למעלה מן הדעת, שהוא מקום התמימות.

ומצד כך עיקר עבודת היום, "תמים תהיה עם ה' אלקיך", ללכת עמו ית"ש בתמימות, בלי שום חשבון, לחוש את אהבתו (הדר קיבלוה - את התורה - בימי אחשורוש - מאהבת הנס) ללא גבולות, לחוש את נתינתו מתוך אהבה זו, להצילנו מן הצרה, ולהיטיב לנו. ומתוך תפיסה זו לחוש מתיקות ונעימות בקרבה אליו ית"ש. וזהו שורש מקום השמחה האמיתית, שמתוך קרבה זו נעשה האדם קל בכל גופו בכלל וברגליו בפרט, ונפשו נוטה לשירה וריקוד, כשירת מרים.

ולכך דייקא הנס נעשה ע"י נשים, כי הנשים קרובות יותר לתמימות זו. ומה שאצל גברים נצרך שתייה רבה על מנת להגיע לכך, אצל נשים הדבר קרוב לכך ללא שתייה. אולם נצרך מעט התבוננות, השקטה, וכניסה לעמוק העמוק ביותר בנפש כל אחת לפי ערכה.

מחיית עמלק בפורים

בפורים אנו עוסקים במחיקת עמלק, ואולם בשער הכוונות הביא לכך שעל ידי השתכרות ו"ברכת" בטעות את המן (שהוא מזרע עמלק), אנו שולחים חיים לניצוץ הקדוש שבקליפה, ההפך ממחיקה. האם שני הדברים האלה לא סותרים זה את זה? ואם לא למה לא?

תשובה:

אין בכוחנו למחות את עמלק לגמרי, זה ביד ה', על חלקנו במחיית עמלק כתיב מחה תמחה את זכר עמלק, על חלקו של ה' כתיב מחה אמחה. ולכך כל זמן שקיים נותנים לו חיות. זהו פנים אחד לדברים.

עבודת והארת אחרית הימים

א) מה החילוק בין אמונה פשוטה, פשיטות, ואין עוד מלבדו כפשוטו?

ב) האם בכל הנ"ל הצד השווה הוא לחיות בביטול לה'?

ג) האם היה שינוי בצורת העבודה בשנים האחרונות, שעד השתא העבודה היה אמונה חושית ועכשיו העבודה הוא יותר אמונה פשוטה ותמימות שהיא לאו דוקא חושית אלא נאמנות לה' בתוך החושך?

ד) לבנ"א שאין להם יד בקבלה ואינם מבינים לשונות של קבלה כמו רדל"א וקו אא"ס ואריך ועתיק וכו' האם יש להסביר להם את העבודה באחרית הימים לא בלשונות של קבלה אלא בלשון פשוטה של אמונה פשוטה, תמימות, דיבור עם ה' וכו'?

ה) לאחרונה היו עוד צרות משונות בישראל, ג' בחורים יקרים שנהרגו ל"ע בתאונת אווירון בנסיעה למזביזה לשבת, ובשבוע שעבר באמריקא נהרג בחור יקר בגיל י"ט ע"י גוי רוצח כשהבחור היה באמצע שיחה עם רבו. האם זאת היה קריאה מיוחדת או שהיא נכלל בכל הצרות של אחרית הימים שכללותם הוא לעורר כ"י לתשובה, ועוד יש לשאול, האם בכל צרות אלו יש מיתוק הדין, כלומר שלולא מדת הדין הזה היה מדת הדין ביותר, והם היו הכפרה בעד הדור?

ו) כיצד מרגישים מנותק מעוה"ז ולפי"ז להגיע להפשטה מחיים בהאי עלמא?

ז) חשבתי רעיון לכתוב ספר הנקרא "שער הנון דקדושה", ללקט כל לשונות הספה"ק בזה וגם לכתוב כל פרק ופרק עם שער אחרת כיצד להכנס אליו ובעיקר ע"י מה שקיבלתי ממשנתו של הרב שליט"א. האם הרב חושב שזה דבר נכון?

תשובה:

א. יש אמונה שאדם מקבל מגרסא דינקותא, וזהו אמונה פשוטה, ללא חקירות ובדיקות, קבלה מאבותיו. וזה על דרך כלל נגלה במוחין, במחשבה, אמונה במקיף. ויש והאמונה חודרת ללבבו, וכאשר נוגעת או יתר על כן נגלית מעומק לבבו, אזי זוהי אמונה פשוטה. ויש פשיטות שמתפשטת לכלל קומת האדם. "ושורשה" באור א"ס הפשוט, ובאמונה הפשוטה. ויש אין עוד מלבדו כפשוטו, וזוהי הארת אור א"ס "הפשוט" בנפש.

ב. כל פשיטות יש בה ביטול, וערך הביטול כערך אותה מדרגה.

ג. נצרך אמונה פשוטה ותמימות "חושית". בכל הדורות העבודה היא אמונה חושית, וככל שמתקרב אחרית הימים ומאיר אורו של משיח, אזי נגלה יותר הפשיטות והתמימות, ונצרך שיהא פשיטות ותמימות חושית.

ד. כן!

ה. הכל קורא מכל צד ויתר על כן זועק, שהעולם אינו יכול להמשיך כצורתו זו, והעולם השתא יש לו דין של זמן יציאת נשמה.

ו. להכיר שהעולם בזמן יציאת נשמה, ואין למה להתחבר.

ז. כן. אולם שעיקר חיבור נפשך יהא לנו"ן דקדושה, ומעט לברר מהו נו"ן דטומאה.

יא שו"ת בלבי משכן אבנה · פורים תשפ"ב [233] מהארניון

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל,
וכן מקבץ שאלות ותשובות לפי סדר הפרשיות,
יש לשלוח בקשה לכתובת:
info@bilvavi.net

[לקבלת העלון השבועי והשו"ת דרך הפקס, יש לשלוח בקשה למספר הפקס 03-548-0529]

טלפון 052-763-8588 · פקס 03-548-05294
ת.ד. 16452 ירושלים מיקוד 9116302 info@bilvavi.net

שיעורי מורינו הרב שליט"א מופיעים ב"קול השון"
ישראל 073.295.1245 | USA 718.521.5231

שיעורים שבועי

אנציקלופדיה מחשבה
חולון יום ד' 20:30
רח' קדמן 4
לפרטים 050.418.0306

אנציקלופדיה עבודת ה'
ירושלים - יום ג' 20:30 בדיוק
רח' הרב בלוי 33
לפרטים 052.765.1571